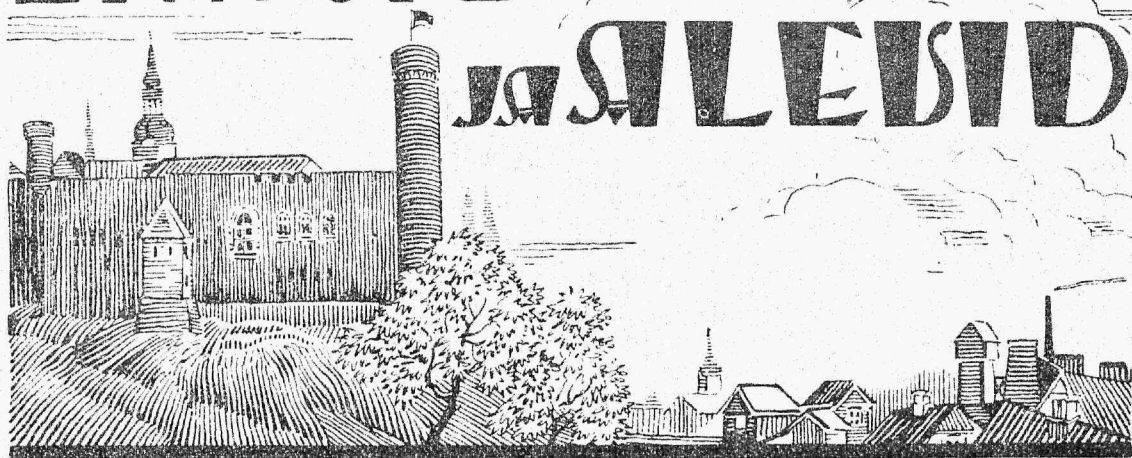

LINNAD JA LEBID

»EESTI LINNADE LIIDU HÄALEKANDJAK«

Väljaandja: Eesti Linnadeliit, Tallinnas. Vastutav toimetaja: V. Smetanin.
Toimetus ja talitus: Eesti Linnadeliit, Tallinn, Pikk 6.

Ilmub 10 korda aastas.

VII aastakäik.

Numbri hind 25 senti.

Nr. 8

31. jaanuaril

1935

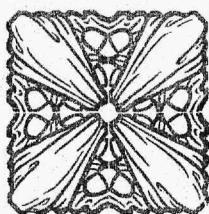
SISU.

Omavalitsuste perekonnaseisuametnik-
kude ülesandeid perekonnanimede ja
nimede eestistamisel ja muutmisel —
O. Angelus.

Võitlusest tööpuudusega — *H. V. Dahl.*

ELL tegevusest.

Kroonika.

„Linnad ja Alevid“

Eesti Linnade Liidu häälekandja

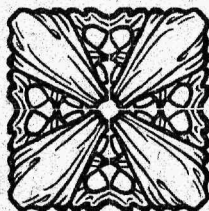
ilmub 1934./35. a. VII aastakäiguna, avaldades artikleid ja teateid nii kodu- kui välismaade linna- ja aleviomavalitsuste korraldusest ja elust, tutvustades nende kavatsuste ja saavutustega jne.

Ajakiri ilmub 10 korda aastas.

Numbri hind 25 s., aastakäigu (10 numbrit) — kr. 2.50.

Saadaval ka vanemad aastakäigud.

**Toimetuse ja talituse: Eesti Linnade Liit, Tallinn, Pikk 6
Telefon 431-58.**

LINNAD JA ALEVID

EESTI LINNADELIIDU HÄÄLEKANDJA

Väljaandja: Eesti Linnadeliit, Tallinnas --- Vastutav toimetaja: V. Smetanin

№ 8

Toimetus ja talitus: Eesti Linnadeliit, Tallinn,
Pikk 6, telefon 431-58.

31. jaanuaril

VII AASTAKÄIK

Ilmub 10 korda aastas.

Numbri hind 25 s.

1935

Omavalitsuste perekonnaseisametnikkude ülesandeid perekonnanimede ja nimede eestistamisel ja muutmisel.

O. Angelus.

Abidirektor Siseministeeriumis.

Omavalitsuste perekonnaseisametnikkude ülesanded perekonnanimede ja nimede eestistamise alal on kaheksagused: 1) puhtseltskondlikud ja 2) ametialased.

Nagu teada, otsustasid 1934. a. sügisel mõned eraorganisatsioonid (ÜENU, ERK-ide Liit, Akadeemiline Emakeel-selts, Tartu ja Tallinna üliõpilaskond) alustada energilist aktsiooni perekonnanimede ja nimede eestistamise sihis. Küsimuse algatajail oli algusest peale selge, et aktsioon peab olema seltskondlik, kuid et ka riik peab tulema ühtlasi appi selle aktsiooni teostamisele. Riikliku abi all mõeldi esijoones tol ajal kehtiva Nimekorralduse seaduse muutmist, et lihtsustada nimede eestistamise asjaajamist ja teha seda sootuks maksuvabaks (sel ajal tuli teatavasti veel maksta Riigi Teatajas kuulutamise raha eestistamise puhul). Muidugi loodeti riigilt võimaluse korral ka ainelist toetust. Kehtiva Perekonnanimede korraldamise seaduse (RT 91 — 1934) kehtimapanekuga täitis valitsus kõik küsimuse algatajate poolt hellitatud lootused ja ületas need isegi (näiteks perekonnanimede ja nimede eestistamise viimisega kohtadele). Selle tulemuseks oli huvi tunduv tõus küsimuse vastu laialdasis seltskonnaringes, nii et varsti pärast uue seaduse kehtimapanekut küsimuse algatajate poolt kokkukutsutud seltskondlike organisatsioonide esindajate koosolek kujunes osavõtu poolest rohkearvuliseks; samal koosolekul selgus, et eestistamise küsimus on meil leidnud elavat poolehoidu ja et eraorganisatsioonid on nõus innukalt aitama kaasa selleks, et alustatud aktsioon õnnestuks hästi ja kiiresti.

Ülaltähendatud organisatsioonide esindajate koosolekust ja samuti hiljem peetud koosolekuist on elavalt võtnud osa ka vallasekretäride esindaja. Vallasekretäride esindaja on nii üldkoosolekuil kui ka juhatuse koosolekuil alati toonitanud vallasekretäride nõusolekut aidata jõudmööda kaasa perekonnanimede ja nimede eestistamisele. Ei saa uskuda, et alevisekretärid ja linnade perekonnaseisametnikud suhtuksid asjale teisiti, sedaanam, et toimkonna ja seega kogu aktsiooni eesotsas seisab Tallinna linnapea.

Muidugi pole omavalitsuste perekonnaseisametnikel kerge peale oma otsese töö, mis nõuab täit tööjõudu, teha suurt ja elavat kihutustööd perekonnanimede ja nimede eestistamise kasuks. Teiselt poolt on neil kergem teha seda propagandat, kui teisel. Nad töötavad rahva seas (eriti vallasekretärid), nad puutuvad igapäev inimestega kokku, nad võivad teha propagandat iga üksiku kodaniku juures. Kui palju meil siis leidub näiteks neid maainimesi, kel pole vaja vähemalt kord aastas käia vallamajas? Isiklik propaganda on tulusaim kihutustöö. Suured, teatud küsimuse valgustamiseks või algatuse teostamiseks korraldatud propagandamiitingud võivad anda väga häid tagajärgi, võib aga ka juhtuda, et nad inimesi huvitavad, kuid jätavad neid selle küsimuse vastu siiski loiuks; meie inimesed on harjunud mõtlema: „see on küll väga kena, aga ega's see minusse puutu“. Kõnekoosolekuile satuvad tihti ka juhuslikud inimesed ja mitte need, keda kõige rohkem oleks vaja seal näha. Need miitingute puudused langevad isikliku propaganda tegemisel ära. Vallasekretär,

linna või alevi perekonnaseisuametnik võib igale kodanikule, kel on võõrapärane perekonnanimi, paari sõnaga seletada, mispärast tuleks perekonnanime muuta ja kuidas seda teha.

Kui 1934. a. suvel pandi kehtima nüüd muudetud Nimekorralduse seadus, kui ühel ajal sellega lubati Siseministeeriumi vastava ringkirjaga omavalitsuste perekonnaseisuametnikele võtta vastu perekonnanimede eestistamise palveid edasisaatmiseks siseministrile, kes tol ajal ükski võis otsustada neid sooviavaldusi, avaldati arvamust, et „perekonnaseisuametnikud omalt poolt aitavad kodanikele selgitada perekonnanimede eestistamise tähtsust ja vajadust“ (vt. Eesti Politsei nr. 4 — 1934 „Perekonnanimede ja nimede eestistamisest uue Nimekorralduse seaduse järgi“). Ja meeleldi võib nentida, et see arvamus oli õige. Vaatamata sellele, et tol ajal ei teotsenud veel mingisugune aktsioonikeskus, vaatamata sellele, et perekonnaseisuametnikkude ülesanded perekonnanimede ja nimede eestistamisel olid õige piiratud, leidus terve rida perekonnaseisuametnikke, kes võtsid küsimuse omaks ja hakkasid tegema kihutustööd nii palju ja nii hästi, kui keegi seda suutis ja oskas. Nüüd, kus olund sel alal on sootuks teine ja hoopis parem, teevad perekonnaseisuametnikud senisest suurema innuga eestistamise propagandat ja täidavad seega perekonnanimede ja nimede eestistamise alal eeskujulikult seda ülesannet, mis neil lasub seltskondliku tööna ja ülesandena.

Perekonnanimede korraldamise seaduse § 2 näeb ette, et siseminister võib panna perekonnanimede eestistamise sooviavalduste kui ka eestikujuliste, kuid halva või labase tähendusega või halva kõlaga perekonnanimede muutmise sooviavalduste otsustamise riigi- ja omavalitsusametnikele, kusjuures asjaajamine toimub vastavalt linna-, alevi- või vallavalitsuses. Kasustades seda seadusega temale antud õigust ja soovides kodanikele tulla kõigiti vastu perekonnanimede ja nimede eestistamisel, pani siseminister otsusega 14. detsembrist 1934 kõnesolevate sooviavalduste otsustamise omavalitsuste perekonnaseisuametnikele. Muidugi võib siseminister ka edaspidi, nagu seni, otsustada neid sooviavaldusi ise, kui otse tema poole pöörduetakse vastavate sooviavaldustega. Võiks tekkida vaid küsimus, mispärast ei leitud võimalikuks panna perekonnanimede ja nimede eestistamist ka teisile perekonnaseisuametnikele. s. o.

koguduste vaimulikele. Nagu teada, on perekonnanime ja nime muutmise meil tihedasti seotud perekonnakirjadega, need aga peetakse kehtiva seaduse alusel ainult omavalitsuste perekonnaseisuametite, mistõttu leiti võimalik olevat rakendada eestistamise töö ainult omavalitsuste perekonnaseisuametnikke.

Kuna Nimekorralduse seaduse kehtivuse ajal omavalitsuste perekonnaseisuametnikkude ülesanded perekonnanimede ja nimede eestistamise alal piirdusid ainult vastavate sooviavalduste vastuvõtmise ja kontrollimisega, kas kõik seadusega nõutud dokumendid on korras ja avaldisele lisatud juurde, ja sooviavaldise, lisade ja raha edasisaatmisega Siseministeeriumile, kelle võimkonda ainuüksi kuulus sooviavalduste lahendamine, annab uus Perekonnanimede korraldamise seadus perekonnaseisuametnikele hulk tööd juurde ja seda just seetõttu, et neid on tehtud eestistamise sooviavalduste otsustajajaks, et käimasoleva aktsiooni tulemuste nii-öelda kirjapanemine lasub suurel määral nende õul. Meie seisame siin huvitava nähte ees: perekonnaseisuametnikud teevad kihutustööd perekonnanimede ja nimede eestistamise aktsiooni heaks kordaminekuks ja suurendavad seega ka otsekohe oma ametialast tööd! Kuid on teada, et see midagi ei tähenda. Meie perekonnaseisuametnikke pole üldse hellitatud vähese tööga ja nemad kindlasti ei kardata töö juurdetulekut, kuigi see mõnikord võib näida peaaegu üle jõu käivana. Laiskadel pole meie ajal ja meil paika — seda teavad omavalitsuste perekonnaseisuametnikud võib-olla paremini, kui paljudki teised.

Omavalitsuste perekonnaseisuametnikkude töö perekonnanimede ja nimede muutmise alal on kolmesugune: 1) eestipäraste perekonnanimede ja nimede parandamine õigekeelsuse eeskirjade kohaselt; 2) perekonnanimede ja nimede eestistamine ja 3) eestikujuliste, kuid halva või labase tähendusega või halva kõlaga perekonnanimede muutmise, kusjuures kõigil neil juhtumel peab otsuse tegemise tulemuseks olema eestikujuline perekonnanimi või nimi. Olgu siinkohal tähelepanu juhitud sellele, et perekonnanimesid ja nimesid võib parandada, eestistada ja üldse muuta, kui nimekandja on Eesti Vabariigi riikkondlane, ja et riikkondsuseta isikud loetakse välismaalasteks (Riigikohtu otsus nr. 35 — 27. septembrist/14. oktoobrist 1927).

Perekonnanime ja nime parandamine õigekeelsuse eeskirjade kohaselt (Perekonnanime korraldamise seaduse § 2, RT 102 — 1934) toimub ainult nime omaniku soovil, mitte aga perekonnaseisuametniku vabal äranägemisel. Parandada võib ainult eestipäraseid perekonnanimesid ja nimesid, mitte aga võõrapäraseid. Sooviavaldusega tuleb kodanikul pöörduda selle omavalitsuse perekonnaseisuametniku poole, kus peetakse sooviavaldaja perekonnakirju. Kodaniku vastav sooviavaldus võib olla kirjalik või suuline, igal juhtumil käib ta Tempelmaksuseaduses (RT 45 — 1928 ja 88 — 1932) ettenähtud tempelmaksu alla. Kui on tegemist vaid perekonnanime või nime parandamisega õigekeelsuse eeskirjade kohaselt, ei saa küsimust lahendada perekonnanime või nime muutmise korras. Üldiselt ei võiks selle küsimuse lahendamisel perekonnaseisuametnikel tekkida raskusi, ka mitte keeleliselt. On selge, et nimed, nagu „Maddis“, „Juhhan“, „Adu“, „Jan“ jne. on vigaselt kirjutatud, et perekonnanime näiteks järgmine kuju ei vasta eesti keele õigekeelsuse eeskirjule: „Tedder“, „Kuk“, „Avik“, „Leppik“, „Sar“, „Lep“, „Melder“ jne. Kui on tegemist selliste perekonnanimedega ja nimedega, peaks perekonnaseisuametnik igal juhtumil tegema nime omanikule ettepaneku esineda sooviavaldusega nime või perekonnanime vastavaks parandamiseks. Kui perekonnaseisuametnikul tekib kahtlus, kas on tegemist perekonnanime või nime parandamisega, esitab ta asja siseministrile otsustamiseks. Perekonnanime parandamise otsuses tuleb märkida sooviavaldaja, ta abikaasa ja laste nimed, endine ja parandatud perekonnanimi, sünniaeg ja -koht, elukoht sooviavalduse esitamise ajal, sooviavaldaja ja tema abikaasa isa nimi, otsuse tegemise kuupäev ja kes otsuse teinud (määruse § 3, I lõik). Nime parandamise otsuses tuleb märkida sooviavaldaja endine ja parandatud nimi, isanimi, perekonnanimi, sünniaeg ja -koht, elukoht sooviavalduse esitamise ajal, otsuse tegemise kuupäev ja kes otsuse teinud (määruse § 3, II lõik). Olgu tähendatud, et isanime võtmine otsuse teksti on tingitud sellest, et mitmes asutises, kes on huvitatud isikute perekonnanimedega ja nime muutmisest (näit. Kohtuministerium eelkaristatud isikute nimestikkude pidamisel), registreeritakse isikud ka isanime järgi, et teha vahet sa-

manimeliste isikute vahel ja vältida võimalikke arusaamatusi sel alal.

Perekonnanime korraldamise seaduse peasiht on perekonnanime ja nime eestistamise hõlbustamine. Sel põhjusel pandigi see eestistamine kohalikele ametnikele — omavalitsuste perekonnaseisuametnikele.

Perekonnanime ja nime eestistamise soov eeldab kaht momenti — muutakavatsetav perekonnanimi peab olema võõrapärane ja soovitud uus perekonnanimi peab olema eestipärane. See ei tähenda veel sugugi, et nii vana kui uus perekonnanimi peab väljendama mingit mõistet. „Goethe“ on kahtlemata saksapärase perekonnanimi, kuid ei tähenda midagi, „Lauri“ jällegi on eestipärane, kuid samuti tähenduseta perekonnanimi. Eestipärane perekonnanimi peab kõlalt ja kujult olema eestipärane. Muidugi võib juhtuda, et tekib selle küsimuse lahendamisel kahtlusi. Võtame, näiteks, säärased perekonnanimed nagu „Rinne“, „Sarg“, „Lang“, „Linde“ jne. — nad kõik võivad olla nii hästi puhteesti- kui ka puhtsaksapärased perekonnanimed. Meil leidub isegi liitsõnu, millel on tähendus nii saksa kui eesti keeles, näiteks „Valdau“ („valla au“, saksa keeles „metsaas“); on ilmesti selge, et „Valdau“ on siiski kõlalt saksapärase (sellekohane sooviavaldus jäeti omal ajal siseministri poolt tagajärjeta). Kui tekib kahtlus: 1) kas soovitud uus perekonnanimi või nimi on eestikujuline, 2) kas muutakavatsetav perekonnanimi või nimi on võõrkeelse kujuga, tuleb asi esitada otsustamiseks siseministrile (määruse § 22).

Perekonnanime eestistamisel ei saa võtta uueks perekonnanimeks mõne tuntud tegelase või mõne üldtuntud sugukonna perekonnanime ega perekonnanime, mis on kantud kaitseregistrisse (seaduse § 11). Kaitseregistrisse on kantud seni ainult seitse perekonnanime — „Heling“, „Maramaa“, „Kuuskmaa“, „Kiviste“, „Kasemäe“, „Jüriste“ ja „Kigaste“. Kaitseregistrisse kantud kodanikkude perekonnanime nimestiku avaldab Siseministerium aegajalt Riigi Teataja Lisas, nii et kaitseregistri olemasolu ei tohiks tekitada raskusi omavalitsuste perekonnaseisuametnikede. Iseasi on tuntud tegelaste ja üldtuntud sugukonnanimedega. Kas mõni perekonnanimi on tuntud tegelase oma või mitte, sõltub õieti subjektiivselt hindamisest. Meil pole sellist mõõdupuud, mis lubaks eksimatult öelda, et see ja see on

tuntud tegelane ja see ja see pole seda. Kindel aga on — ja seda peavad omavalitsuste perekonnaseisuametnikud pidama silmas — et mõni kohal tuntud tegelane veel seda ei tarvitse olla üleriigilises ulatuses. Kui tekib kahtlus, tuleks vastav sooviavaldis esitada tingimata siseministrile, nagu seda võimaldab määruse § 22, p. 2.

Edasi ei saa perekonnanimede eestistamisel võtta uueks perekonnanimeks sellist, millel on halb või labane tähendus, halb kõla või mis on liiga laialt tarvitusel (seaduse § 11). Mis puutub halvapäralisusse eestipärasesse perekonnanimesse, siis käsitletakse seda küsimust allpool. Liiga laialt tarvitusel oleku tõttu keelatud eestikujuliste perekonnanimede loetelu on avaldatud Riigi Teatajas (RT 107 — 1934).

Lõpuks ei saa perekonnanimede ja nimede eestistamisel lubada uueks perekonnanimeks või nimeks sellist, mis ei vasta eesti keele õigekeelsuse eeskirjule (määruse § 1). Nende õigekeelsuse eeskirjade all tuleb muidugi mõista praegukehtivaid juhiseid.

Olgu tähendatud, et järelevalvet selle üle, kes perekonnanimede ja nimede eestistamisel, samuti ka halvapäraliste eestikujuliste perekonnanimede muutmisel, on peetud kinni eeltoodud põhimõttest ja seaduse eeskirjust, teostab Siseministerium, nii palju kui ta seda saab teha Riigi Teataja Lisas ilmuvate kuulutiste põhjal, peale selle muidugi temale antavate kaebuste alusel.

Nagu teada, on perekonnanimede ja nimede eestistamise ja halvapäraliste eestipäraste perekonnanimede muutmise asjad vabad kõigist lõivudest, nende seas ka Riigi Teatajas kuulutamise kuludest. Omavalitsuste perekonnaseisuametnikud, kes saavad vastavad kuulutised Riigi Teatajale (saata tuleb vahenditult, mitte mõne teise asutise kaudu!), peavad kaaskirjas märkima, et kuulutised on lõivuvabad Perekonnanimede korraldamise seaduse § 4 ja — kui on tegemist nimega — § 7 (RT 91 — 1934) põhjal.

Kuna seaduse eesmärgiks on aidata kõigiti kaasa perekonnanimede ja nimede eestistamisele, peab vastavate sooviavalduste otsustamine toimuma kiiresti, et kodanikku mitte lasta asjata oodata perekonnanime või nime muutmist. Sel moitiivil on ka määrasse võetud eeskiri (§ 23), mis kohustab omavalitsuste perekonnaseisuametnikke, samuti nagu vastavaid amet-

nikke Siseministeriumis, otsustama asju viivitamatult. On selge, et kui lõplik otsustamine (pärast vastuvaidluse tähtaja möödumist) peab toimuma kiiresti, ka küsimuse esialgne otsustamine, mille tagajärjeks on eelkuulutise saatmine Riigi Teatajale, peab samuti toimuma viivitamatult.

Kodanik, kes soovib oma perekonnanime eestistada või muuta oma eestikujulist, kuid halvapäralist perekonnanime, võib vastavas sooviavaldises märkida mitu perekonnanime järjekorras, millises ta neid soovib võtta. Järjekorras märgitud perekonnanimedest lubatakse esimene neist, mille andmiseks pole takistusi Perekonnanimede korraldamise seaduse § 11 ettenähtud põhjusil (määruse § 7). Kui kodanik näiteks soovib võtta uueks perekonnanimeks „Päts“, „Kaasik“, „Heling“, „Nurmiste“ või „Tammiste“, siis võib talle lubada perekonnanimeks „Nurmiste“; esimest perekonnanime ei saa anda, sest see on tuntud tegelase ja sugukonna perekonnanimi, teist ei saa anda seetõttu, sest see on liiga laialt tarvitusel, kolmandat — et see on kantud perekonnanimede kaitseregistrisse, nii et küsimusse võivad tulla kas „Nurmiste“ või „Tammiste“, kuna aga „Nurmiste“ esineb sooviavaldises „Tammiste“ ees, tuleb uueks perekonnanimeks lubada „Nurmiste“.

Perekonnanimede korraldamise seaduse § 15 järgi kehtib perekonnanime muutus ka abikaasa (kelle nõusolekut perekonnanime muutmiseks enam ei nõuta, vastandina varemkehtinud korrale) ja alla 18-aastaste vallaliste laste kohta, üle 18-aastaste vallaliste laste kohta aga ainult siis, kui nad on ühinenud vanema sooviavaldusega; seda ühinemist võivad need lapsed määruse § 13 põhjal avaldada allkirja andmisega vanema poolt esitataval perekonnanime eestistamise sooviavaldisel. Sellest järgneb: 1) et kui vanema lapsed on nõus samuti oma perekonnanime eestistama, peavad nad juhtumil, kui nad on abielus (või lahutatud või lesed), esinema eri sooviavaldisega, ja 2) et lapsed ei saa esineda ühise sooviavaldisega, kui ükski vanemast ei ela, samuti ka siis, kui vanemad ei esita sooviavaldist.

Ühenduses öelduga tuleb tähendada, et Perekonnanimede korraldamise seaduses teostatud põhimõtte järgi on perekonnanime ja nime muutmise kumbki omaette toiming, mistõttu tuleb isikul, kes soovib korraga eestistada oma perekonnanime ja nime, esitada kaks soovi-

avaldist, üks perekonnanime, teine nime eestistamiseks.

Perekonnanime eestistamise või eestikujulise, kuid halvakõlalise perekonnanime muutmise sooviavalduse vastu võivad a jast huvitatud isikud protestida ühe kuu jooksul (harilikkude perekonnanimed muutmiste juures kahe kuu jooksul, nii et ka sel alal on tehtud soodustusi), arvates kuulutise ilmumisest Riigi Teatajas (seaduse § 6). Kui protest saadetakse postiteel, arvatakse protesti esitamise tähtpäevaks saatekoha postitempli kuupäev (määruse § 14).

Nimede eestistamisel tuleb pidada silmas, et eestikujulise nime muutmise põhjuseks ei tule lugeda asjaolu, et nimi perekonnaseisuraamatute järgi õigekirjutuse poolest ei vasta õigekeelsuse eeskirjule (s. o. sama, mis kehtib perekonnanimedele kohta). Samuti ei loeta nime muutmise põhjuseks asjaolu, et nimi on kantud perekonnaseisuraamatuisse võõrkeeles, kui samal nimel olemas eesti keeles vastav kuju. Võõrkeeles perekonnaseisuraamatuisse kantud nimede eestistamine toimub nime omaniku soovil siseministri poolt antud juhtnõuroidel alusel (seaduse § 25). Siseministeriumis on valmimas võõrapäraste nimede nimestik ühes eesti transkriptsiooniga. See nimestik ilmub arvatavasti 1935. a. algul Riigi Teatajas ja selle alusel on võimalik — ainult nime omaniku soovil — võõrapärast nime kirjutada ümber eesti nimeks, näiteks kirjutada nime „Joann“ või „Johannes“ asemele „Juhan“, „Ferdinand“ asemele — „Värdi“, „Georg“, „Georgi“ või „Jegor“ asemele — „Jüri“, „Gustav“ asemele — „Kusta“, „Hans“ asemele — „Ants“, „Heinrich“ asemele — „Henrik“, „Jakob“ asemele — „Jaagup“, „Jean“ asemele — „Jaan“, „Ivan“ asemele — „Juhan“, „Liese“ või „Liiza“ asemele — „Liisa“, „Martin“ asemele — „Mart“, „Michael“ või „Mihhail“ asemele — „Mihkel“ jne.

Edasi peab nimede eestistamisel pidama silmas sedasama, mida tuleb täheldada nime andmiselgi: mehele ei saa anda naise nime ja naisele ei saa anda mehe nime. Peab tähendama, et nimede suhtes võib juhtuda eksitusi just tähendatud mõttes. Eestipäraste nimede valik pole meil kahjuks suur, seejuures on päris väike naiste eestipäraste nimede arv (vt. J. Mägiste „Eestipäraseid isikunimesid“, kus naiste nimesid leidub kõigest 315 ja meeste — 756). Sellest puudusest,

mida loodetavasti juba lähemal ajal aitab kõrvaldada kas Akadeemiline Emakeelseelts mõne vastava väljaandega või mõni teine selleks kompetentne asutus või isik, katsuvad inimesed saada üle nii, et hakkavad ise looma nimesid. Perekonnanimesid on luua kergem: kui ei leita esivanemate või oma talukoha nimetuses sobivat eeskujut, võetakse mingi eseme või mõiste nimetus ja vormitakse sellest perekonnanimi. Nime loomine toimub teisel alusel. Ja nii juhtub, et vaevatakse pead ja tulemuseks on mõni inetu või isegi päris veider nimi. Sellisel loomingu ei tehta vahet selle vahel, milline nimi võiks olla mehe ja milline naise oma. Omavalitsuste perekonnaseisuametnikul tuleb sel alal kahtlemata võidelda teatavate raskustega. Kui küsimus tekib kahtlust, peaksid perekonnaseisuametnikud jällegi esitama asja otsustamiseks siseministrile, sest Siseministeriumil on alati võimalus astuda ühendusse tuntud ja tunnustatud keeleteadlastega, kes suudavad lahendada asja keelelisest küljest. Aluseks sooviavaldise saatmiseks Siseministeriumile on selliseil juhtumeil määruse § 22, p. 1, mis lubab esitada sooviavaldisi siseministrile, kui tekib kahtlus, kas soovitud uus nimi on eestikujuline.

Nimede suhtes võib lõpuks veel tekkida kahtlus, kas on tegemist eestistamisega, kui kahest olemasolevast nimest, millest üks on võõrapärane ja teine eestikujuline, jäetakse ära võõrapärane, kui näiteks avaldatakse soovi „Alfred-Jaani“ asemele võtta ainsa nimenämena „Jaan“. Kuidgi senine nimemuutmise sooviavaldus võib väliselt käia Perekonnanimede korraldamise seaduse § 25, p. 2 all ettenähtud juhtumite alla (muutmise põhjus: soov mitmest nimest tarvitada ainult üht nime), peab tähendama, et sisult on tegemist puhteestistamisega. Milleks isik peaks enesele valida veel mõne kolmanda nime, kui tal olevate nimede seas leidub juba üks puhteestipärane? Seepärast tuleb perekonnaseisuametnikel selliseid juhtumeid võtta kui nimede eestistamise asju. Selliselt toimib Siseministerium muide juba pikemat aega.

Omavalitsuste perekonnaseisuametnikude otsustada on veel antud selliste eestipäraste perekonnanimede muutmiste sooviavaldused, millel on halb või labane tähendus või halb kõla. Peab tähendama, et meie inimeste seas valitseb tihti väga omapärane arvamine selle kohta, mis on labase tähendusega perekonnanimi. Si-

seministeeriumile on mitu palvet esitatud muuta perekonnanime „Kukk“, sest see olevat labase tähendusega, olevat pilkeaineks noorile ja vanule jne. On arusaamatu, mispärast on „Kukk“ labase tähendusega. Seesama „Kukk“, saksa keeles „Hahn“ või vene keeles „Петухов“ ei vii kedagi arvamusele, et tegemist oleks labase perekonnanimega, ei eestlasi, sakslasi ega venelasi. Miskipärast aga loetakse eesti perekonnanime „Kukk“ teisjärguliseks, võrreldes muude rahvaste omaga. Ei tea kas neil rahulolematuil on teada, et meie tuntud õlletehase A. le Coq'i nimi eesti keeles ei tähenda muud midagi kui — kukke! Olgu muide tähendatud, et nüüd võib perekonnanime „Kukk“ muuta, kuna ta on siseministri vastava määrusega (RT 107 — 1934) loetud liiga laialt tarvitusel olevaks perekonnanimeks. Teine näide — „Kargaja“. Juba Riigikohtul ajal, mil perekonnanimede muutmiste otsustamine oli tema käes (kuni augustini 1930), seletada, et perekonnanimi „Kargaja“ pole halva ega labase tähendusega. Siiski on ministeeriumile paaril korral esitatud sooviavaldusi muuta seda perekonnanime kui halvakõlalist. Perekonnanimede „Springer“ või „Скакунгов“ vastu pole kellelgi midagi; ei eestlasele, sakslasele ega venelasele tule pähe, et sellisel perekonnanimel võiks olla labane tähendus, meil aga küll. Miks? Ja, seda öelda ei tea lõpuks keegi. Selliseid perekonnanimede muutmise sooviavaldusi pole siseminister rahuldanud. Meil on hulk halvakõlalisi ja labase tähendusega eestikujulisi perekonnanimesid, kuid need on sootuks teised. Võtame näiteks „Sant“, „Leivavaras“ jne., rääkimata selliseist, mida on piinlik kirjutada ja trükkida ja mis osalt on ajajooksul kuidagi moonutatud, osalt aga jäänud püsima esialgsel, väga labasel kujul. Ja nende kohta käib seadus ja seaduses ettenähtud soodustatud perekonnanime muutmise tingimused. Perekonnaseisuametnik võib muidugi ka selliste perekonnanimede muutmiste sooviavalduste otsustamisel sattuda raskuste ette, nagu perekonnanimede eestistamiselgi, nagu tähendatud ülal. Raskused on keelelised ja kui perekonnaseisuametnikul tekivad kahtlused, kas muutakavatsetav eestikujuline perekonnanimi on halva või labase tähendusega või halva kõlaga, esitab ta Perekonnanimede ja nimede korraldamise määruse § 22, p. 5 alusel küsimuse otsustamiseks siseministrile. Sedasama tuleb teha

sama määruse § 22, p. 3 põhjal, kui tekib kahtlus, kas soovitud uus perekonnanimi pole halva või labase tähendusega või halva kõlaga. Selliseid juhtumeid küll vaevalt esineb.

Nüüd veel mõned märkused, mis käivad perekonnanimede ja nimede muutmise kohta üldse. Omavalitsuste perekonnaseisuametnikel tuleb perekonnanimede ja nimede muutmisel pidada alati silmas, et isik võib ainult üks kord muuta oma perekonnanime ja nime. Paljudes riikides pole üldse nähtud ette perekonnanime muutmise võimalust. Meil see võimalus on. Ta on antud peamiselt selleks, et võimaldada vabaneda osalt pealesunnitud võõrapäraseist ja inetuist perekonnanimedest. Teised Perekonnanime korraldamise seadusega küllaldasiks tunnustatud perekonnanimede ja nimede muutmise põhjused (soov eristada perekonnanime, kui see on liiga laialt tarvitusel, soov säilitada sugukonnanime, soov perekonnanime mitmest teisendist tarvitada ainult üht, soov mitmest nimest tarvitada ainult üht, seaduse §§ 8 ja 25) on loeteldud lisaks kahele peapõhjusele, mis mitte juhuslikult pole võetud põhjuste loetus etteotsa: 1) perekonnanime või nime võõrkeelne kuju ja 2) perekonnanime halb või labane tähendus või halb kõla. See kõik aga tähendab seda, et kui isik on kord otsustanud muuta oma perekonnanime (või nime) seaduses ettenähtud põhjusil, ta ka uue, tema poolt vabatahtlikult valitud perekonnanime või nime juurde peab jääma. Perekonnanimede korraldamise seadus pole antud selleks, et kodanikud selle abil võiksid lõpmatukseni muuta oma perekonnanimesid ja nimesid. Perekonnanime ja nime muutmise on tähtis toiming, selle otsustamine ja uue perekonnanime valik ei tohiks toimuda ülepeakaela, sest uue perekonnanime valikuga seotakse mitte ainult end, vaid ka järeltulijaid. Perekonnanimi pole särk, mida võib sageli vahetada.

Nagu juba tähendatud ülal, on perekonnanimede ja nimede eestistamise sooviavaldised, samuti eestikujuliste, kuid halva kõlaga perekonnanimede muutmise sooviavaldised tempelmaksuvabad. Seda pole aga üldised järelepärimused neis asjus, nagu seletas Maksudevalitsus kirjaga nr. 151/G — 26. juulist 1934. Õige küll, tol ajal kehtis teine seadus, kuid tempelmaksu osas kehtis sama kord, nagu praegugi (eestistamise osas). Kui keegi näiteks pöördub kirjalikult omavalitsuse

perekonnaseisuametniku poole palvega teatada, milliseid dokumente tuleb lisada perekonnanime eestistamise palvele, kellele see sooviavaldis tuleb adresseerida jne., ühe sõnaga, kui keegi pöördub üldküsimustega perekonnaseisuametniku poole, olgugi perekonnanime ja nime eestistamise asjus, on Maksudevalitsuse ülal tähendatud seletuse järgi tempelmaksu tasumine tempelmaksutariifis ettenähtud suuruses vajalik.

Võib juhtuda, et kodanikud, kes soovivad oma perekonnanime või nime muuta harilikel põhjusil, s. o. ta laialdase levimise tõttu või sugukonnanime säilitamiseks või ühe perekonnanime teisendi tarvitamiseks mitme seast, pöörduvad vastavate palvetega samuti perekonnaseisuametnikkude poole. Viimased ei saa otsustada selliseid palveid, selliste soovivalduste otsustamine kuulub ainuüksi siseministri võimkonda (seaduse § 8). Kuid on loomulik, et juhtumil, kui kodanik ilmub sellise sooviavaldusega isiklikult omavalitsuse perekonnaseisuametisse, perekonnaseisuametnik vaatab läbi sooviavalduse ühes lisadega ja kontrollib, kas kõik vastab seaduse nõudeile, ja teatab kodanikule võimalikest puudustist. Kui sooviavaldus on saadetud postiteel, esitab perekonnaseisuametnik selle otsekohe siseministrile.

Kõik perekonnanime ja nime paranduse ja muutmise toimingud eeldavad perekonnakirjade korraldamist. See nõue pole juhuslik, ta pole võetud seaduses selleks, et sellega kaudselt sundida kodanikke korraldama oma perekonnakirju, vaid selleks, et perekonnanime või nime muutmise korral see muudatus teostataks ka kõigis perekonnaseisu puutuvais raamatuis. Kodaniku kohta, kelle perekonnakirjad on korraldatud, on teada, kus tema ja ta lapsed on sündinud, kus ta on abiellunud ja kus need perekonnaseisumuuted on registreeritud. Seega välditakse selliseid segadusi, nagu neid juhtus Vene ajal perekonnanime muutmise puhul. See muutus kanti parimal juhtumil ainult selle koguduse raamatuisse, kuhu oli kantud sooviavaldaja sünd, harilikult igasuguste märkusteta, nii et praegu on sageli isegi raske otsustada, kas mõnda perekonnanime muutis Vene keiser või kohalik vaimulik. Sellestki tulebki muuseas, et meie inimeste perekonnanimedel on tihti mitu teisendit, seejuures üksteisest täiesti lahkuminevad. Nii näiteks esineb „Savi“ mõnel pool

„Savvi'na“, mõnel pool aga „Lehmann'ina“, või „Leeman'ina“! „Koha“ esineb mõnes raamatus „Kohha'na“, mõnes aga „Kochina“! Puhteestikeelset perekonnanime „Mölder“ leiame mõnes kirikuraamatus märgitud „Melder'ina“, mis on puhtsaksapärase perekonnanimi! Ühel juhtumil, mida tuli lahendada Siseministeeriumil, oli kodaniku perekonnanimele seitse teisendit! Muidugi toob perekonnakirjade korraldamine kodanikele mõningaid sekeldusi ja toiminguid, kuid nad pole kuigi suured ja perekonnaseisuametnikud on alati nõus nõutama väikese lõivu eest perekonnakirjade korraldamiseks tarvilikke dokumente. Kui aga kodaniku perekonnakirjad on korras, pole tal ka edaspidi enam mingit muret igasuguste dokumentide esitamisel. Võibolla, et kodanik, ilmudes omavalitsuse perekonnaseisuametniku juurde sooviga eestistada oma perekonnanime ja kuuldes, et selleks on vaja korraldada perekonnakirju, tahab loobuda eestistamisest. Sellisel juhtumil peaksid omavalitsuste perekonnaseisuametnikud juhtima kodanike tähelepanu sellele, et Perekonnaseisuseaduse § 1 (RT 191/192 — 1925) järgi peavad kõik Eesti kodanikud korraldama oma perekonnakirju ja et siseministrilt 28. novembril 1934 antud Perekonnaseisuseaduse juhtnõuude § 60 (RT 102 — 1934) järgi on kodanikele, kelle perekonnakirjad on veel korraldamata, antud viimaseks tähtpäevaks nende perekonnakirjade korraldamiseks 1. jaanuar 1938. Nii tuleb kodanikel niikuinii järgnevat aastate jooksul asuda oma perekonnakirjade korraldamisele.

Perekonnanime korraldamise seaduse § 16 järgi seatakse Siseministeeriumis sisse perekonnanime kaitseregister, kuhu endid võivad lasta kanda kõik need kodanikud ja nende õigusjärglased, kes on eestistanud oma perekonnanime pärast 17. detsembrist 1919, s. o. pärast esimese Perekonnanime muutmise seaduse (RT 2/3 — 1920) kehtimahakkamist. Perekonnanime kaitseregistrisse kandmise kuludeks tuleb seks soovi avaldanud isikul tasuda 25 kr., millise summa Siseministeeriumi saabumise päevast loetakse vastav perekonnanimi võetuks tähendatud registrisse. Kaitseregistri mõte seisab selles, et kodaniku perekonnanime, mis on kantud registrisse, ei saa anda teisile, arvatud välja tema sugulased, kel selleks nime omanikult kirjalik nõusolek. Paljud kodanikud, kes on eestistanud oma

perekonnanime, soovivad jätta selle ainult endale ja oma perekonnale ja ei taha, et seda võiks valida ja hakata kandma igaüks, seejuures aga puudub paljudel kodanikel võimalus uurida Riigi Teataja lisasid, et vaadata, kas keegi pole avaldanud soovi kanda nende perekonnanime. Kaitseregistri alusel Siseministeerium ise valvab selle järel, et kaitseregistrisse kantud kodanikkude perekonnanimesid ei anta teistele, neile sootuks võõraile. Arvatavasti pöörduvad tulevikus mitmedki kodanikud ka kaitseregistri kandmise asjus omavalitsuste perekonnaseisuametnikkude poole. Siin tuleb viimaseil pidada silmas, et kaitseregistrisse kandmine toimub ainult Siseministeeriumis, ja kõik vastavad palved tuleb esitada sinna. Perekonnanime võib kanda kaitseregistrisse ainult siis, kui ta on saadud eestistamise teel pärast 17. detsembrit 1919, see tähendab muuseas seda, et vastav perekonnanime muutus peab olema seadusjõuline. Kodanikud kipuvad siin eksima ja tahavad sageli saata raha ühes perekonnanime eestistamise soovivaldusega, mis aga on varajane.

Kui perekonnanime või nime parandus, eestistamine või muutmine on omavalitsuse perekonnaseisuametniku poolt otsustatud ja astunud jõusse (määruse § 24), omavalitsuse perekonnaseisuametnik teeb vastavasse aktiraamatuisse ja perekonnaregistrisse sellekohased märkused: aktiraamatuisse akti äärele, perekonnaregistrisse — märkustelahtrisse (määruse § 4). Samal ajal saadab omavalitsuse perekonnaseisuametnik otsuse ärakirjad: 1) perekonnaseisuametnikele (koguduste või omavalitsuste), kelle juures on registreeritud soovivaldaja ja tema laste sünd ja tema abielu, sellekohaste märkuste tegemiseks vastavasse aktiraamatuisse; 2) politseiprefektile, kelle tegevuspiirkonnas on soovivaldaja alaline elukoht, sellekohaste märkuste tegemiseks elanikkude registreerimiskaartidele ja isikutunnististe raamatuisse (kui soovivaldaja eluneb maal ja isikutunnistis on talle antud alevi- või vallavalitsuse poolt, langeb see ära) ning teatamiseks vastavale kriminaalkomissarile; 3) omavalitsusele, mille administratiivpiires on soovivaldaja alaline elukoht, sellekohaste märkuste tegemiseks kõigisse vastavasse omavalitsuses kodanikkude kohta peeta-

vaisse raamatuisse ja nimekirjusse (isikutunnististe-raamat, hääleõiguslike kodanikkude, kaitseväge-kutsealuste, koolikohuslike laste nimestik jne.). Kui kõik need raamatud ja nimestikud on perekonnaseisuametniku käsutada (näiteks vallas — vallasekretäri), pole muidugi vaja enam mingit eri ärakirja; küll aga tuleb seda näiteks teha vallas, kui vastav kodanik on oma isikutunnistise saanud mõnest teisest vallast; 4) Kohtuministeeriumile sellekohaste märkuste tegemiseks karistusteateile, kui soovivaldaja on karistatud (määruse § 4). Määrus § 6 järgi saadetakse peale selle veel otsuse ärakiri kätteandmiseks soovivaldaja elukoha järgi: linnades politseile, maal — alevi- või vallavalitsusele, kusjuures otsuse ärakirja kätteandmisel tehakse soovivaldaja isikutunnistisele või välispasile või neid asendavaile dokumendile (Isikutõestamise ja liikumise seaduse § 2, esimene lõik) perekonnanime või nime osas vastav parandus. Kui küsimuse otsustajaks on valla- või alevi perekonnaseisuametnik, s. o. valla- või alevisekretär, pole muidugi vaja saata valla- või alevivalitsusele (s. o. lõpuks ikkagi endale) eri ärakiri; valla- või alevisekretär annab soovivaldajale, kui see juhtub tulema valla- või alevivalitsusse, otsuse ärakirja kätte, parandades vastavalt isikutunnistise, või kutsub soovivaldaja välja otsuse ärakirja saamiseks või saadab selle palujale koju kätte, kui sel teel on ühtlasi võimalik parandada isikutunnistist. Selle paragrahvi eesmärk on saavutada seda, et perekonnanime või nime parandus või muutus satuks tingimata isikutunnistisse, et seega mõnel isikul poleks võimalik kuidagi teotseda mitme perekonnanime või nime all. Soovivalduse eitavalt otsustamise korral saadetakse otsuse ärakiri soovivaldajale, kusjuures kätteandmine peaks toimuma viivitamatult, kuna omavalitsuste perekonnaseisuametnikkude eitavate otsuste peale võidakse kaevata siseministrile kahe nädala jooksul, arvates otsuse tegemise päevast.

Kui toimetused on lõpetatud, tuleb see seada korda asjaajamise juhiste kohaselt; kolm korda aastas, s. o. iga nelja kuu tagant tuleb lõpetatud ja kordaseatud perekonnanimed ja nimede muutmise toime tised saata Siseministeeriumile hoiule.

Võitlusest tööpuudusega.

H. V. Dahl.

Tööpuudus on meie aja valusamaid küsimusi, mis väga teravasti puudutab peaaegu kõiki kodanikkudekihte. See seab raskete ülesannete ette riigi organid, kuid puudutab vast kõige lähemalt siiski omavalitsusi, kuna viimane on see instants, kelle poole kodanikud pöörduvad oma hädas ja kes peab olema lähim abimees väljapääsu leidmisel. Peale otseste kohuste mõjustab see väga tunduvalt omavalitsusi veel kaudselt. Rääkimata mõjumisest maksustamisele, annab see end väga tugevasti tunda hoolekande alal. Siia pöörduvad töötud sageli ajutise abi saamise palvega tööpuudusel. Siia valguvad kõik isikud, kel oleks hoolitsejaid, kuid need on toetamisvõimetud tööpuudusel. Hoolekandeosakonnad tunnevad seda toetusiks makstud summade tagasinõudmisel hoolitsemiskohuslikelt isikuilt, kuna suur hulk nõudmisi pörkavad tühjana tagasi põhjusel, et maksukohuslane on ise tööta. Kõik see sunnib eriti omavalitsusi otsima teid olukorda lahenduste toomiseks. Vaadeldes välismaade kommunaalajakirju, mis üksikasjalisemalt käsitlevad omavalitsuste tegevust, paistab peaaegu igast numbrist kätte midagi, mis otse või kaudselt on seotud tööpuudusega. Samuti tegelevad riigi seaduse- ja määruseandlikud organid sageli nende küsimustega. Alljärgnevais ridades peatugem mõne katkendilise märkusega tööpuuduse olundi ja selle vastu võitlemiseks kasustatud abinõude juures üksikuis mais.

S a k s a m a a l, nagu harilikult, puudutab tööpuudus eriti linnu ja just suuremaid neist. Nii on ka täiesti loomulik, et ka Saksamaal pealinn sellest pahest on puudutatud kõige lähemalt. Berliinis oli 30. jaanuaril 1933 tervelt 655 000 töötut. Rahvussotsialistlik valitsus hakkas selle vastu võitlema nn. „Göring'u plaani“ järgi. Selle järgi suudeti aga esimese aasta kestel rakendada tegevusse ainult 135 000 töötut, mis oli kaunis väike % nii suurest üldarvust. 1934. a. esimese nelja kuu jooksul õnnestus rakendada töösse 114 000 töötut. Seega on töötute arv vähenenud ümmarguselt 38% võrra, kuna veel jäi tööta 406 000 isikut.

Need, siiski küllalt suured saavutused olid võimalikud ainult seetõttu, et Berliin rakendas töösse kõik olemasolevad vahen-

did tööpuuduse pehmemendamiseks. Linn rakendas töömuretsemiskava teostamisele 110 000 000 riigimarka, kandes sellest tervelt 54 000 000 riigimarka oma summadest. Selle summa eest tehti ära mitmesugused tegematajäänud, kuid tarvili-
kud tööd töötule töö muretsemise sihiga.

Polnud võimalik kõiki rakendada töösse Berliini, vaid osa töid teostati väljaspool linna.

Kõige selle juures oli siiski selge, et üksik linn üksinda ei suuda küllalt tagajärjekalt võidelda tööpuuduse vastu. Seepärast töötas Berliin välja ja esitas peaministrile kinnitamiseks Berliini tööpuuduse vastu võitlemise kava, mille Preisi peaminister ka kinnitas. See saadeti edasi üleriiklikule töövahendus- ja tööpuuduse vastu kindlustamise asutisele.

Arvestades seda tähtsat osa, mis pealinn etendab kogu riigi majanduses, osutub Berliin alati ka selleks paigaks, kuhu inimesed põgenevad maalt. Kuigi Berliini elanikkude arv kahe viimase aasta jooksul vähenes üldsummas tervelt 81 000 võrra, on siiski tehtud kindlaks, et vähemalt 26 000 noort inimest sama aja jooksul on linna rohkem sisse tulnud kui linnast lahkunud. Kõik asjaolud aga lubavad oletada, et see arv tegelikult siiski on veel palju suurem. Seepärast tunnustati tarviliukuks piirata Berliini valgumist. Leiti nimelt, et on võimatu vähendada linnas tööpuudust, kui töötuid väljast väga suurel arvul valgub peale. Sellekohase määrusega 17. maist 1934 suleti töötute sissepääs Berliini. Berliini asujaid tohib võtta vastu ainult tööameti loal. Erandid sellest tehakse ainult selliste isikute kohta, kelle aastane tulu on vähemalt 3600 marka. Samuti lubatakse ka erilise loata sisse neid, kel on kindlustus elatamiseks vähemalt kuueks kuuks.

Sissevalguvate noorte tööjoudude tõttu on märgata, et noored leiavad meelsat vastuvõttu kõigis tööstusis, kuna selle asemel katsutakse vabaneda vanust, haiglast ja suurte perekondadega inimesist, kes loomulikult suuremal määral koormavad asutist madalama töövõime, rohkemate haiguspäevade ja perekonnaliikmete ravimise näol. Et sellised isikkonna noorendamised Berliinis leiavad aset kaunis massiliselt, tõendavad kõige paremini

Berliini haigekassa andmed, mille järgi 1934. a. märtsis ja aprillis haigekassade liikmeiks astus linnas asuvasse tööstus- sisse uute töölistena töössevõetutena tervelt 1 359 000 isikut, kuna sama aja jook- sul töötute arv vähenes 764 000 võrra, ja seega 595 000 isikut pääsesid tööle, ilma et neid oleks registreeritud töötutena. See aga tekitab olundi, milles kauemat aega tööstuses töötanud eriteadlased jäävad tööta, ja kuna kõikjal eelistatakse noori, pole neil üldse enam väljavaateid tööle- pääsemiseks. Pidades silmas seda, on peetud tarvilikuks takistada noorte val- gumist maalt linna. See tundub seda- enam põhjendatuna, et ajal, mil linnades on suured hulgad töötavaid, ei jätku maal inimesi tööks ja hulgaliselt otsitakse asjata töölisi maale.

Göring'u plaan püüab selle vältimiseks juhtida alla 25-aastasi noori peamiselt maatöele.

Paradoksid tööpuuduse ja töolistepuuduse suhtes ei avaldu ainult linna ja maa vahekorras, vaid ka linnas endas. Nii on teatavaid erialasid, millised kannatavad töolistepuuduse all, hoolimata sellest, et linnas on nii palju töötuid. Berliinis on see tunduvalt naiste juures. Ajal, mil linna- s on registreeritud tervelt 115 000 tööt- nat naist, on 25 000 majateenija kohta, millele ei leita töötajaid. Peale selle kannatab maa tugevasti naistööjõudude puu- duse all. Siin leitakse tähtsama ülesan- dena igasuguste kursuste ja propaganda abil naisile teha selgeks, et nende pääs- tööstusse ei kordu senises ulatuses enam ial, vaid neil tuleb uuesti hakata harju- tama ennast koduelule. Ühes sellega püü- takse ka takistada senist harjumust, mille järgi igati püüab omale majateenijaks leida peamiselt maatüdrukuid.

Ühtlasi püüab Göring'u plaan ka töös- tatus võimalikult vabastada naisist need kohad, mis oma iseloomult kuuluksid mehile, kuid kuhu naised on sattunud sõjaaegseis paratamatusis, mille tagajär- jel praegusel Saksamaal naiste osa töös- tuses on suhteliselt ebalooslikult kõrge. Toonitatakse, et peab jälle tekkima selge piir meeste- ja naistetööde vahele. Kui see muidu pole saavutatav, ähvardatakse seda panna kehtima igasuguste sunduslik- kude tariifipalkadega. On palju ettevõt- teid, kes kasustavad eranditult odavat naistööjõudu, hoolimata sellest, et nende töö oma iseloomult sugugi pole naistetöö. Naistööliste % ettevõtteis on 1925. aas-

tast kuni 1933. aastani tõusnud 25,4-lt 28,2-le. 1907. a. oli tööstusis 20,8% nai- si. Arvatakse, et nende surveabinõude läbi vallandatavaist naisist üks osa pöördub tagasi majapidamisse, kuna nooremad ot- sivad omale ülalpidamist kas linnades ma- jateenijatena või maal põllutulunduses.

Naiste tagasijuhtimise teel majapida- misse ja noorte hoidmise teel maal loode- takse tunduvalt kergendada Berliinis nii- hästi töövahenduse kui hoolekande koor- mat. Kui õppimata tööliste kohad hakka- vad rohkemal arvul vabanema, siis on ka hoolekandeesutisil kergem teha kindlaks iskuid, kes ei tahagi teha tööd ja neist ka vastavalt vabaneda.

Peale nende abinõude korraldatakse siis hädaabitöid selliseile, kes tõesti taha- vad töötada ja kes olude sunnil on para- tamata jäänud tööta. Selliseid töid kor- raldati provintses, nagu Brandenburgis, Pommeris, Grenzmarkis, Hannoveris, Saksis ja mujal. Seks kulutas riigi raha- ministeerium 30 000 000 marka töötute eest hoolitsemiseks määratud summadest. Berliini linn maksis väljaspool linna töö- tavaile Berliini elanikele juurde 50 penni päevas, et sel teel kergendada nende tööde finantseerimist. Väljaspool linna töötavaile hädaabitöölisile maksti tasu kohalik- kude tariifide järgi, kuid need, kelle pere- konnad olid linnas, said hoolekandeesu- tise ja tööameti kaudu perekonnaabiraha. Peamiselt tehti teede ehitamise töid.

T a a n i s on tööpuudus ka järjest kasvanud. Üle maa oli 1930./31. a. regist- reeritud 410 483 töötut, kuid 1931./32. a. oli nende arv juba 519 014. Sellest arvust suutsid vastavad töömuretsemisbürood hankida tööd 1930./31. a. 72 899 ja 1931./32. a. — 64 651 isikule. Seega osu- tus tööle paigutamise võimalus absoluut- arvuna vähemaks, kuna töötute arv suu- renes. Tööpuuduse vastu võitlemise kas- sad kulutasid 1930./31. a. töötute abista- miseks 24 794 410 kr., kusjuures neil oli tulused 28 587 537 kr. Seega töötasid kas- sad veel 3 793 126-kroonise kasuga. Teis- sugune aga oli olund 1931./32. a., mil kassadel tuli kulutada 33 484 030 kr., kuid tulused oli kõigest 29 282 809 kr., seega olid kulud tuludest suuremad tervelt 4 201 220 kr. võrra.

Võttes eraldi suurimad linnad Kopenhaagen ja Fredriksberg kokku ja võrreldes töötute arvu kindlustatud töö- liste üldarvuga, saame järgmise pildi:

Aastad	Töölisi üldse	Neist tööta	
		Absoluutselt	%
1920./1924., keskmiselt	114 008	14 819	13,0
1925./1929., „	117 657	18 723	15,9
1930	125 810	15 579	12,4
1931	128 553	20 869	16,2

Ka siin paistab silma sama nähe, mis Saksamaalgi, et linna on töölisi üsna tunduvalt valgunud juurde ajal, mil linnas valitses terav tööpuudus. Nii on 1920.—1931. a. tööliste üldarv suurenenud ümmarguselt 14 500 võrra ja töötute arv sama aja jooksul ümmarguselt 6000 võrra. 1931. a. näitab töötute arv vähenemist nii protsendiliselt kui absoluutarvus, kuid tõuseb järgmisel aastal uuesti kõrgemale kui ühelgi eelmisel aastal. Kuna nende linnade kohta on ka käepärast andmed, millisel tööalalt on suurim protsent töötuid, paistab silma, et rõhuv enamus tööalasid annavad üksteisele väga ligidal seisva töötute protsendi, millest tuleb järeldada, et tööpuudus, võetuna üldjoonis, tabab kõiki erialasid enam-vähem võrdselt. Kuigivõrd kõrgem on siiski 1931. a. metallitööstuse töötute protsent, nimelt 22,0. Madalaima töötute protsendi annab paberitööstus, nimelt 1,3, kuid see ala on üldse väike, sest sel on kõigest 233 töölisi, kellest 3 töötut. Sellele järgneb ametnikkude grupp, kus on 6080 töötajat, kellest on tööta 458 isikut ehk 7,5%. Ka tekstiiltööstuse % on üldisest keskmisest veel tunduvalt madalam, kus 3239 töötajast on 314 töötut ehk 9,7%. Kõigis teisis tööstusgruppides kõigub töötute % 10 ja 20 vahel.

Kui aga veel vaadelda neid kahte linna kaotatud tööpäevade % järgi, siis avaldub tööpuudus veel tunduvalt, sest kaotatud tööpäevade arv oli nende kahe linna kohta kokku 1920.—1924. a. keskmiselt 38,2%, 1925.—1929. a. — 48,3%, 1930. a. — 37,0% ja 1931. a. — 49,5%. Nagu sellest järgneb, on ka need, kes küll polnud täiesti tööta, tööpuudusel siiski kaotanud väga suure % tööpäevist, mistõttu kaotatud tööpäevade % on tunduvalt suurem kui töötute %.

Uuendusena tööpuuduse vastu võitlemiseks Taanis võiks nimetada 20. mail 1933 kuninga poolt kinnitatud avaliku hoolekande seadust, mis koondab endasse avaliku toetuse igal kujul. Need seadused koostuvad neljast eriseadusest ja hakka-

sid kõik kehtima oktoobris 1933. Sellega muudeti ära üle 40 senikehtinud seadust. Need seadused normeerivad tööpuuduse vastu kindlustust, sotsiaalkindlustust, hoolekannet jne. Nende eesmärgiks on koondada igasugust abistamist ühisesse keskusse. Kuna vanade seaduste järgi igat laadi toetuse andmine toimus eriasutisest, siis oli väga kergesti võimalik, et sama isik sai abi mitmel kujul. Selle vältimine aga nõudis palju kulu ja aega, olles seotud mitmesuguste tehniliste raskustega. Nüüd toimub kogu asjaajamine omavalitsuste vastava asutise kaudu, kuna kulud kannavad vastavalt linn ja riik. Seadus on üldse väga kogukas, sisaldades 335 paragrahvi.

Soomes on tööpuudus kasvanud väga tunduvalt. Kujuka pildi sellest annavad alljärgnevad arvud töötisimisest ja töölepaigutamistest kogu Soomes.

Aastad	Töötisijaid			Töölepaigutatute %		
	M.	N.	K.	M.	N.	K.
1907—1910	13 876	6 344	20 220	40	46	42
1911—1915	20 920	10 932	31 852	52	50	51
1916—1920	21 696	21 072	42 768	56	52	54
1921—1925	22 998	27 017	50 015	41	64	54
1926—1930	43 595	38 711	82 306	41	67	53
1931	97 800	48 419	146 219	39	55	44
1932	120 212	54 177	174 389	38	48	41

Nagu tabelist nähtub, on Soomes töötisijate naiste arv kaunis suur, ületades sõjaaastail — eriti 1921—1925 — isegi meeste arvu ja püses ka järgmise viie aasta jooksul veel kaunis kõrgel, kuid hakkab siis juba kaunis tunduvalt langema. Siiski on aga kogu aeg pärast sõda, alates juba 1921. a., naiste töölepaigutamise % kõrgem meeste omast. Kõige selle juures aga paistab kurva nähtena silma, et viimaseil aastail üle poole töötisijaist kogu maalt ei leia omaale tööd. Seetõttu on siis loomulik, et tormijooks igale vabale kohale on kaunis suur, mida küllalt kujukalt näitavad arvud.

Aastad	Iga vaba koha kohta töötuid		
	M.	N.	K.
1907—1910	2,17	1,47	1,89
1911—1915	1,63	1,50	1,58
1916—1920	1,41	1,60	1,50
1921—1925	2,04	1,28	1,54
1926—1930	2,24	1,22	1,61
1931	2,56	1,61	2,14
1932	2,58	1,90	2,32

Nagu tabelist nähtub, on 1921.—1925. a. peale tung igale vabale kohale järjekind-

lasti suurenenud, kuid vaadeldes meeste ja naiste arvuksid eraldi, selgub, et naiste suhtes olund on hoopis parem kui meeste suhtes. Kas ka selle taga peitub naistööjõudude, kui odavamate, eelistamine aladele, mis loomulikult kuuluks mehile, nagu seda nägime Saksamaal, ei luba arvud küll kindlasti järeldada, kuid põhjustavad siiski sellist arvamust.

Tööpuuduse kõrval püsib aga siiski ka tööliste puudus Soomeski, mida näitavad eriti alljärgnevad arvud.

Aastad	Ilgast 100 vabast kohast jäi täitmata		
	M.	N.	K.
1907—1910	14	32	21
1911—1915	16	24	19
1916—1920	21	17	19
1921—1925	16	18	17
1926—1930	7	18	14
1931	—	12	5
1932	3	9	5

Kuigi siin on märgata vabaksjäävate kohtade protsendi järjekindlat langust, siiski on see ainult 1931. a. jõudnud meeste juures nullini. Kuigi oletada, et osa neist kohtadest on sellised, kus püütakse leida tööjõude kriisi puhul täiesti vastuvõtmata töötingimustele, on siiski tõenäoline, et ka siingi leidub veel vastuvõetavaid kohti, kuhu aga siiski töötud ei soovi minna; kuid siiski tuleb nentida, et siin vaba tööjõu kasustamine on võrdlemisi õnnestunud ja täitmata kohtade arv on väga väike.

Kui ülemaaliselt suudeti veel paigutada tööle poolte töötajate ümber, on pilt linnades siiski kurvem. Nii oli näiteks Helsingis töötajate ja töölepaigutuste arv järgmine:

Aastad	Töötajaid		Tööle paigutatud, %	
	M.	N.	M.	N.
1923	8 315	16 385	67,0	79,7
1924	8 348	20 452	65,9	75,3
1925	12 227	22 119	44,7	69,3
1926	10 443	22 694	52,7	72,4
1927	11 284	22 327	55,6	77,2
1928	11 849	22 164	60,3	81,0
1929	16 736	23 540	40,5	76,5
1930	24 662	22 739	30,8	72,3
1931	29 460	21 797	28,5	61,2
1932	41 967	25 101	15,1	49,0

Nagu need arvud tõendavad, on tagajärjetajäänud kohaotsimiste % Helsingis juba tunduvalt suurem kui ülemaaliselt. Kuna ülemaaliselt naiste töölepaigutamise % oli suurem kui mehil, on see aga Helsingis sootuks suurem, ja naiste

töö leidmise võimalused on mitmekordselt paremad kui mehil.

Samad andmed Turu kohta on järgmised:

Aastad	Töötajaid		Tööle paigutatud, %	
	M.	N.	M.	N.
1924	865	1357	32,02	67,78
1925	1849	1585	22,61	60,57
1926	1482	1391	30,70	68,58
1927	1775	1684	35,32	68,32
1928	1907	1832	51,76	72,82
1929	4039	2785	56,73	61,90
1930	5639	3582	41,27	63,65
1931	5727	4300	43,98	63,98

Seega paistab Turus silma samane nähe, mis Helsingiski, et naiste töölepaigutamise % on tunduvalt suurem kui mehil.

Jälgides küsimust, mida üksikud linnad on teinud olundi parandamiseks, toome alljärgnevad andmed:

1. novembril 1934 määras Helsingi linnavolikogu 1 900 000 marka nn. reservtööde teostamiseks, millega loodeti tööd soetada umbes 500 isikule kahe kuu jooksul. Samal koosolekul määrati 75 000 marka oskuskursuste korraldamiseks töötuile äriteenijatele, kelle alaline elukoht ehk kodukohta õigus on Helsingis. Töötuile meremehile kursuste korraldamiseks määrati 25 000 marka, millega võimaldatakse kursusest osavõttu 50 töötule meremehele. 22. novembril 1933 määrati ka kindlaks, keda tuleb nn. reservtööde seisukohast lugeda perekonnatoitjaks, kusjuures viimaseiks otsustati arvata sellised, kel on toita abikaasa, alla 16-aastasi lapsi või teisi, kelle eest ta on seaduse järgi kohustatud hoolitsema. 24. jaanuaril 1934 määras Helsingi linnavolikogu jälle üldisiks reservtöiks 9 900 000 marka, sadamatöiks — 2 000 000 marka, töiks Herttuaniemes — 9 100 000 marka, era-korralisiks töiks — 4 100 000 marka ja laenudega tehtavate reservtööde jaoks — 11 400 000 marka. Kokku määrati reservtöiks 36 900 000 marka. Selleks koostatud kava järgi soetatatakse nende summade arvel mitmesuguseil kuil tööd 530—2055 mehele. 15. veebruaril 1934 määras Helsingi linnavalitsus kindlaks, keda tuleb lugeda töötule tööliseks ja tunnustas, et tööliseks ei tule lugeda: a) isikud, kes järjekindlasti, kuigi mitmesuguste vaheaegade, on töötanud vähemalt 24 tundi nädalas või 90 tundi kuus; b) isikud, kes juhuslikkude töödega teenivad, kas käsi-

tööga või muul teel, üksik isik vähemalt 100 marka ja perekonnaga — vähemalt 150 marka nädalas ja d) kojamehed, kel kojamehetöö on pea- või kõrvaltöölaks, kuid saab selle eest peale tasuta korteri palka väikese perekonnaga (1 laps ja naine) vähemalt 300 marka ja suurema perekonnaga — vähemalt 500 marka kuus.

Vii p u r i linnavolikogu määras 3. oktoobril 1933 reservtöiks 15 000 marka. Töiks nähti ette peamiselt teede ehitamise tööd. 14. novembril 1933 otsustas linnavolikogu võtta kavva veel uusi reservtöid ja määras seks otstarbeks 1 900 000 marka. Selle läbi soetati tööd 320 töölisele. Samal koosolekul otsustati ka tööpuuduse puhul antud toetuse eest nõuda tasu töös. Otsustati töötada seks välja tarvilik süsteem, mille järgi määratakse kindlaks tasusummade ja tööaja vahetkord. Otsustati teha selliseid töid, mida muidu ei tehtaks, nii et see ei mõjuks teiselt poolt tööpuudusele suurendavalt. Tööde organiseerimine anti 5-liikmelisele komiteele. Töösolijad said tööolekupäeval erakorralise söögi või vastava arvu toiduaineid, kuna raha peale arvati tööpäeva eest mehile 2 ja naisile 1,5 marka, kusjuures sööki ja toiduaineid ei loetud toetuseks.

T a m p e r e linnavolikogu arutas talviste reservtööde kava juba 20. juunil 1933. Kava järgi tõusid kulud 1 770 000 margani, millega oli võimalik sügisel paigutada tööle 450 meest 1—3 kuuks. Tööpuuduse pehmendamiseks naiste hulgas otsustati oktoobri tuludest korraldada 7 kuuks naiste töötuba ja seks kulutada 82 000 marka. Peale selle pidi sügise jooksul korraldatama tööta naisile 12 nädalat kestvaid kursusi, millest kaks oleksid majapidamiskursused, üks õmblus- ja üks kangakudumiskursus. Nende kursuste kuludeks määrati 211 110 marka. Noorte töötute oskuskursusile määrati lisakrediiti 90 500 kr. 22. augustil 1933 määras linnavolikogu reservtöiks jälle 480 000 marka.

K u o p i o linnavolikogu kiitis heaks reservtööde kava oma koosolekul 18. septembril 1933; tööde teostamine arvati maksuvat 2 614 035 marka.

K e m i linnavolikogu oli palunud riiklikku toetust reservtöiks, millistena kavatseti ehitada tuletõrjekaevused, valmistada uulikive, teha mullatöid jne. Palutud 247 500 marga asemel lubas riiginõukogu kanda 50% tööliste tegelikest palkadest, kuid kogusummas mitte üle

170 000 marga. Uhes sellega anti linnale toetust kursuste korraldamiseks uulikivide valmistamiseks ja oskuskursusiks naisile.

K e r a v a alevivolikogu määras oma koosolekul kindlaks perekonnaabiraha reservtöölisile järgmiselt: see, kel on toita 3 alla 16-aastast last, saab perekonnaabiraha 30 penni, 4 lapse toitja — 60 penni, 5 lapse toitja — 90 penni, 6 lapse toitja — 1 mark 20 penni ja 7 ja rohkema lapse toitja — 1 mark 50 penni tunniss.

S a l o alevivolikogu otsustas 20. detsembril 1933 kolmeks kuuks seada sisse töötoa naiste jaoks ja määras seks 21 400 marka.

E e s t i s t võtame vaatluse aluseks andmed Tallinna kohta. Töötuid on Tallinna Tööstöborsil registreeritud ja tööle paigutatud järgmiselt:

Aastad	Tööotsijaid		Tööle paigutatud, %	
	M	N.	M.	N.
1919	8 418	8 843	46,76	13,95
1920	3 821	3 453	51,69	22,68
1921	2 651	1 447	30,06	23,15
1922	2 543	1 042	93,57	21,88
1923	2 149	580	32,29	18,62
1924	6 151	2 219	29,12	12,98
1925	9 006	3 442	68,34	47,50
1926	4 530	2 856	50,53	51,30
1927	4 829	2 877	58,31	36,18
1928	3 285	1 916	51,75	47,18
1929	4 628	2 917	62,14	36,54
1930	4 098	3 087	54,39	39,88
1931	5 604	3 709	71,18	44,35
1932	10 000	5 924	51,05	27,40
1933	10 355	5 900	53,68	24,19

Neist arvudest paistavad silma väga suured kõikumised, kuid kõige selle ebatasasuse juures avaldub väga tunduv tõusutendents, kusjuures 1932. a. teeb korraga ligemale 100-protsendise hüppe ülesse, kuna viimane aasta ületab meeste arvus veel sellegi.

Võrreldes eriti töölepaigutamise % Soome linnadega, paistab meil Tallinnas silma vastupidine nähe meeste ja naiste töölepaigutamise % vahetkorrast: kuna Soome linnades naiste töölepaigutamise % üldreeglina ületas meeste %-i, on aga Tallinnas meeste töölepaigutamise % peale 1926. a. kõikjal tunduvalt suurem.

Kurva nähtena aga paistab silma, et eriti viimaseil aastail on töölepaigutamise % siiski kaunis madal ja kahel viimasel aastal jäävad juba ümmarguselt pooled tööd otsivad mehed ja koguni kolm neljandikku naisi tööta.

Veel kurvemaks aga muutub pilt, kui püüame tungida töölepaigutamise arvude sisse ja leida vastust küsimusele, millised on need tööd, millele on paigutatud töölised ehk millist osa sellest protsendist etendab paigutamine hädaabitöile. Vastuse sellele küsimusele toome kõrvalasetsevas tabelis. Kuna hädaabitööde kohta käivad arvud on koostatud tegevusaastate järgi, toome sellele kohandatuna ka üldarvu töötajate ja töölepaigutamise kohta viiel viimasel aastal.

Nagu sellest näha, on töölepaigutatuist eratöele pääsnud ainult ümmarguselt kaks viiendikku, kuna kolm viiendikku on pidanud leppima hädaabitöödega. 1931./32.

Aastad	Töötajaid paigutati tööle, %		
	Üldse	Sellest	
		Hädaabitöele	Eratöele
1929/30	51,36	33,31	21,05
1930/31	52,40	32,14	20,26
1931/32	49,91	32,28	17,63
1932/33	42,36	32,23	10,13
1933/34	47,91	32,42	15,49

kuni 1933./34. a. on hädaabitööde ülekaal veel suurem. Kuna hädaabitööd juba oma iseloomult on lühiaegsed ja ajutised, pole neile tööle paigutamine toonud kaasa kuivõrd püsivat lahendust töötuile, vaid raskeimale olundile ainult hetkelist lahendust.

ELL tegevusest.

ELL juhatause koosolekul 13. detsembril 1934 F. Suit kandis ette Hoolekandeseaduse muutmise seaduse eelnõu, millest selgus, et linnadele ja alevitele tahetakse panna peale uusi kulusid, kuna vastutasu riik ei anna, arvatud välja suuremate linnade lastekodude, -päevakodude ja -suvikolooniate ülalpidamise kulude tasumise 25% suuruses. Eelnõus on nähtud ette ka keskmised abiandmismid linnades, alevs ja valdades. Pooldamist väärisksid paragrahvid, mis lahendavad alimentide maksmise küsimust, kulude tagasimaksmise korra lihtsustamist ja sigivõimetustegemist. Eelnõu järgi paigutatakse need, kes ei anna ülalpidamist neile, kes seda õigustatud saama, sunduslikult töömaija.

Arvestanud asjaolu, et praegukehtiv Hoolekandeseadus vajab tungivalt muutmist, samuti et ülaltähendatud seaduse muutmise seaduse eelnõu on oma suuremas osas ELL vastuvõtmatu, otsustati astuda ühendusse EML ja paluda ühiselt pikendada Hoolekandeseaduse muutmise seaduse kehtimapanekut, andes ELL võimaluse esitada uus eelnõu.

Kuna Vabariigi Valitsus on juba kiitnud heaks Hoolekandeseaduse muutmise seaduse põhimõtted, siis otsustati saata riigivanema juurde delegatsioon koostises A. Uesson, A. Maramaa ja F. Suit.

Haridus- ja Sotsiaalministeeriumi Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsus ja Kaubandus-Tööstuskoda palusid ELL avaldada oma arvamust turgude ja laadade ümberkorraldamise küsimuse kohta.

Arutanud küsimust, otsustati asuda seisukohale, et praegu sel alal kehtiv kord on põhimõtteliselt otstarbekohane, sest senini on linna- ja aleviomavalitsused korraldanud turge ja laatu tervishoiuõuete suhtes vastavate sundmäärustega kohalikkude olude kohaselt, millest võivad olla ka erinevad.

Mis puutub aga turgudel ja laadadel mitte enda toodetega kauplevate kaupmeeste maksustamise, siis tuleks seda ala korraldada. Kuid siinjuures tuleb pidada silmas asjaolu, et turgudel ja laadadel kaupleb ka palju hoolealuseid, kes ammutavad sellest omale ülalpidamist. Kui nüüd kõiki maksustada, kas või minimaalsetki, siis satuksid ülaltähendatud liiki kauplejad väljapääsmatusse seisundisse, mis neid sunniks nõutama omale täielikku ülalpidamist omavalitsusilt.

Üleriikliku Kesk- ja Väiketöösturmeistrite Ühingute Keskkoondis saatis ELL arvamuse avaldamiseks käsitöökoja seaduse eelnõu.

Arutanud seda, otsustati tunnustada see praegusel kujul vastuvõtmatuks ja esineda Siseministeeriumi ees palvega astuda samme, et ülaltähendatud seadus ei pandaks kehtima, arvestamata ELL parandusi ja seisukohti.

IX linnade ja alevite sekretäride, statistikute ja perekonnaseisuametnikkude päeval perekonnaseisumeti mõningate eritoimingute maksustamise asjas vastu võetud resolutsiooni kohaselt otsustati paluda Siseministeeriumi, et pandaks kehtima kord, mille järgi abiellumis-

võimeteatiseid kuuluksid lõivutamisele 3 kr., abiellumissooviavaldised — 1 kr., nende tühistamine — 1 kr., Perekonnaseisuseaduse § 6 korras koostatud protokollid — 50 s., Perekonnaseisuseaduse kohta antud juhtnööride § 62, II lõigu kohaselt koostatud avaldised — 25 s. ja äriakirjade tõestamine — 25 s. (leheküljelt) suuruse kantseleilõivuga.

Et omavalitsusile võimaldada osaliseltki katta orvukohtute tegevusega seotud kulused, otsustati paluda Siseministeriumi algatada vastavate seaduste muutmist sellisel, et lõivutataks orvukohtute toiminguid nii, et omavalitsuste heaks langeks sama protsent pärandi väärtusest, nagu kehtivate seaduste järgi saavad pärandihooldajad.

Et eraekspordtapamajad varustavad lihaga ka siseturgu, on tekkinud olund, kus avalikkude tapamajade ülalpidamine muutub omavalitsusile koormavaks.

Arvestanud seda, otsustati paluda riigivanemat muuta dekreedid korras Tapamajade ja liha järelevaatuse seadust sellisel; et omavalitsused vabaneksid selle seaduse § 3 ettenähtud kohustusest ja vastutuse tapamajaasjanduse ja liha järelevaatuse korralduse eest võtaks riik enda peale.

Kui see süsteemi muudatus ei peaks olema vastuvõetav, tuleks täiendada ülaltähendatud seadust uue § 8¹, milline peaks olema järgmine:

„§ 8¹. Eraekspordtapamajus on lubatud tappa ainult seda liiki loomi, milliste tapmiseks ekspordi otstarbel tapamajad on asutatud ja milliste loomade tapmiseks põllutöominister on andnud loa. Eraekspordtapamajust riigi piires liha müügile saatmise tingimuste ja korra kohta annab määrused põllutöominister.“

Kolmas ja lihtsaim võimalus oleks, kas kustutada ülaltähendatud seaduse § 29 viimane lõik või redigeerida see ümber nii, et väljaspoolt omavalitsuse piirkonda sinna toodud liha kuulub maksulisele teiskordsele järelevaatusele, kui esmakordsest järelevaatusest on möödunud üle 3 tunni.

Haridus- ja Sotsiaalministeriumi Koolivalitsus palus ELL võtta oma esindaja kaudu osa jaanuari lõpus 1935 korraldatavast koolivalitsuste juhatajate nõupidamisest, kus muu seas tuleb arutusele järelkooli korraldamise küsimus.

Otsustati valida ELL esindajaks ülaltähendatud nõupidamisele A. M a r a m a a'd ja paluda teda refereerida võõrkeelte õpetamisest kooles, millise küsimusega tuleks päevakorda täiendada.

Raudteevalitsuse järelepärimusile, milliseisse kuurortidesse sõiduks oleks soovitatav anda välismaalasilie hinnaalandust, otsustati teatada, et hinnaalandust tuleks anda sõiduks Haapsallu, Kuressaarde, Narva-Jõesuhu ja Pärnu.

Põltsamaa Linnavalitsus palus ELL juhatust astuda samme, et Insenerikoja seaduse elluviimisel võimaldataks jääda ametisse elektriijaamade praegu ametis olevaile juhatajaile, vaatamata sellele kas neil on elektriinseneri kutse või mitte, ja elektriinseneri kutsega isikute määramine oleks sunduslik vaid elektriijaamusse, mille võime ületab 400 KW.

Kaalunud küsimust, otsustati ühineda Põltsamaa Linnavalitsuse seisukohaga ja pöörduda ses asjas Haridus- ja Sotsiaal- ja Teedeministeriumi poole.

Võeti teadmiseks A. U e s s o n'i informatsioon Tervishoiu nõukogu järgmise koosoleku päevakorrast.

Võeti teadmiseks L. M ü h l b a c h'i informatsioon Geodeetilise Komitee tegevusest.

ELL esindajaks Vabadussõja Mälestamise Komiteesse valiti A. U e s s o n.

ELL esinduskogu koosolek otsustati pidada 6. veebruaril 1935 Tallinnas.

Koosoleku päevakorda otsustati võtta ELL 1935./36. a. eelarve ja tegevuskava, dr. M. Püümann'i referaat „Omavalitsuste ülesanded spordi alal“, V. Smetanin'i referaat „Linnaomavalitsuste reformi konstruktsiooni õiguslikud alused“, F. Suit'i referaat „Hoolekandeküsimuse põhialused.“

Kroonika.

Helsingi uus haigla.

Helsingisse kavatsetakse ehitada uut keskhaiglat. Selleks oli moodustatud eriline komitee, mis koostus nii linna kui riigi esindajaist, kuna haigla kavatsetakse ehitada linna ja riigi poolt ühisena. Vastav komitee esitas Helsingi linnavalitsusele oma kava, mille järgi uus haigla peaks olema nii suur, et see suudaks rahuldada nii linna kui riigi vajadusi, kaasa arvates ka Helsingi ülikooli teaduslikud vajadused. Kava järgi oleks keskhaiglas üldse 2370 kohta haigete jaoks, millest 1795 kuuluksid linnale ja ülejäänud osa — riigile. Kohtade koguarvust reserveeritakse Helsingi ülikoolile teaduslikeks otstarbeiks 1260 kohta. Kava järgi peaks haiglas töötama personaalina 24 ülemarsti, 27 alamansti, 79 arstiabi, 846 haigeravitsejat ja 310 õpilast, 118 majandusalal teotsejat ja 693 muud teenijat. Haigla on kavatsetud ehitada viies järgus, igatüki neli aastat. Lõplikult kavatsetakse valmis saada 1851. a. Kogukulud oleksid umbes 331 000 000 Soome marka. Linna arvele laskuks ehituskuludena 283 000 000, kusjuures linna arvele jääksid ka seadistu kulud, peale teadusliku seadistu kulud, mis kannaks riik. Ülalpidamiskulud on arvestatud 44 700 000 marka, millest riik kannaks 26 800 000 ja linn — 17 900 000. Seega kannaks linn ehitus- ja seadistu muretsemise kulud peaaegu üksinda, kuid selle tasuks kannaks riik suurema osa ülalpidamiskuludest.

Linnateenijatele haiguse ajal palga maksmise korra muutmine Helsingis

Linnateenijatele haiguse ajal palga maksmise kohta nägi Helsingi vastav määrus ette, et haige teenija sai kahel esimesel kuul terve palga ja järgnevatil kuul kaks kolmandikku palga ja teenistusaajalisatasu, kusjuures polnud nähtud ette mingeid erandi tegemise võimalusi. Nüüd muutis volikogu seda määrust selles mõttes, et võimaldati maksta erandiliselt ka kauem palga eriti „õrnul“ juhtumel.

Uusi ehitisi Turusse.

Turu linnavalikogu otsustas ehitada võimagasini ühes laboratooriumiga ja uue tiisikushaigla 50 haige jaoks (linnal on 69 000 elanikku). Kulude katmiseks tehakse 15 000 000-margane obligatsioonilaen 7%-ga. Sellest laenust kulutatakse

osa suurdoki ehitamiseks, uute kinnisvare soetamiseks ja trammi laiendamiseks.

Tampere haigla laiendamine.

Tampere linnavalikogu otsustas suurendada Hatanpää haiglat, ehitades juurde uue kirurgilise ja sisehaiguste-osakonna 104 voodiga ja lasteosakonna — 26 voodiga. Senine kirurgiline osakond ehitatakse ümber vaimuhaigete jaoks, kuhu mahuks 67 haiget. (Linnal on 58 000 elanikku).

Linnateenijate vanaduspiiri kindlaksmääramine Pori.

Pori linnavalikogu määras kindlaks, et linnateenijad vabastatakse vanaduse pärast ametist, kui nad on saanud 70-aastaseks. Seda vanaduspiiri tuleb vankumata kohandada kõigi kohta, kelle vabastamine vanaduse pärast vastavate seaduste järgi üldse on võimalik.

Kooliökonom Rauma rahvakoollesse.

Rauma linnavalikogu otsustas rahvakoolles seada sisse erilise kooliökonomi ameti. Seni olid kõik majanduselised kohustused koolles koolijuhatajail, kuid nende eest hoolitsemises puudus tarvilik ühtlane majandusplaan. Ökonoomi aastalalgaks määrati 6000 marka.

Uus raamatukogu- ja arhiivihoon Vaasasse.

Vaasa linnavalikogu otsustas ehitada uue hoone raamatukogu ja arhiivi jaoks. Osa töid korraldatakse hädaabitöödena, kuna osa kulude jaoks soetab linn vastavaid summasid teisist allikaist. Riik tasub linnale 850 000 marka aastas maakonnaarhiivi ruumide eest.

Uus tuletõrjejaam ja kaubamaja Loimaasse.

Loimaa alevivolikogu Soomes otsustas hädaabitööde korras püstitada tuletõrjejaama ja kaubamaja.

Tänuavaldus.

Minu südamlikum tänu oma kaasteenijatele, omavalitsustele ja nende tegelastele, omavalitsuste liitudele, organisatsioonidele, sõpradele ning tuttavatele, kes mind minu 60-a. sünnipäeva puhul tervitasid ja õnnitlesid ning kingitustega üllatasid.

Evald Dolf.

Tallinna Linna Panga

arvete seis 31. detsembril 1934

A K T I V A

P A S S I V A

1. Kassa	kr. 169 135.93	1. Põhikapital	kr. 551 000.—
2. Hoiuarved	„ 1 635 830.89	2. Tagavarakapital	„ 119 342.29
3. Väärtpaberid	„ 91 777.89	3. Erikapital	„ —
4. Väärtused	„ 9 315.40	4. Amortisatsioonikapital	„ 12 525.66
5. Diskonteeritud vekslid	„ 2 268 970.72	5. Hoiusummad	„ 6 366 586.97
6. Diskont. jooksvad kupon- gid ja kustutusele mää- ratud protsentpaberid	„ —	6. Vekslite rediskont	„ —
7. Tähtajalised laenud	„ 311 284.—	7. Võlad teisis krediiditasutis	„ —
9. Kontokorrentlaenud	„ 2 668 758.41	9. Korrespondendid	„ 67 322.14
10. Korrespondendid	„ 104 402.75	10. Väljaantud garantiid	„ 214 728.94
11. Garantiideebitorid	„ 214 728.94	11. Mitmesugused kreditorid	„ —
12. Mitmesugused deebitorid	„ 3 916.50	13. Tulud	„ 354 805.45
13. Vallasvara	„ 25 289.74	14. Muud passivad	„ 54 676.13
14. Kinnisvara	„ 59 274.85		
15. Kulud	„ 159 601.04		
17. Muud aktivad	„ 18 700.52		
	Kr. 7 740 987.58		Kr. 7 740 987.58

JUHATUS.

Tallinna Linna Pandimaja kauplused

müüvad soodsate hindadega mitmesugu-
s id esemeid ja võtavad kõigilt asju komis-
jonimüügiks.

NARVA MNT. nr. 18, tel. 306-84:

Mööblit (saali-, söögitoa-, magadistoa- ja kabi-
netisiseseadeid jne.), jalgrattaid (meeste- ja
naiste-) õmblusmasinaid, kirjutusmasinaid, kla-
vereid ja teisi muusikariistu, grammofone ja
raadioseadeid, seinakelli, peegleid, teemasinaid,
lapsevankreid ja mitmesuguseid muid esemeid.

MANEEŽI TAN. nr. 4, tel. 301-23:

Valmisrõivaid (ülkondi, palituid, kasukaid, ka-
rusnahkseid mantleid jne.), jalatseid, peakatteid,
karusnahku ja -kraesid, põranda- ja seinavaipu,
tasku-, käe- ja lauakelli, mitmesuguseid kuld- ja
hõbesemeid, laskeriistu, sporditarbeid, päeva-
pildiaparaate, binokleid jne.

SUUR VALIK HOOAJAKAUPADEST.

KASULIK OSTU- JA MÜÜGIKOHT KÕIGILE.
KÜLASTAGE PANDIMAJA KAUPLUSI, KUI
SOOVITE MIDAGI OSTA.

TOOGE ESEMEID KOMISJONIMÜÜGIKS
NEISSE KAUPLUSISSE.

LAIALDANE OSTJASKOND ÜLE KOGU
MAA.

